

Scurt istoric

Amfetaminele (CAS-300-62-9) sunt substanțe stimulente și fac parte din familia feniletilaminelor. Acest tip de substanțe cu proprietăți psihoactive au efecte asupra sistemului nervos central (SNC), ceea ce înseamnă că activitatea unor substanțe chimice din creier este accelerată rezultând astfel stări de vigilență crescută, creșterea energiei și afectarea concentrării și memoriei. Din această grupă a amfetaminelor fac parte sulfatul de amfetamină, dexamfetamina și metamfetamina.

Amfetaminele se găsesc sub formă de pudră (pudră fină de diferite culori: albă, roz, galben, portocaliu, maro) și capsule sau pastile care variază în dimensiune. Acestea au un gust amar și un miros puternic. Modalitatea de administrare diferă în funcție de tipul amfetaminei, astfel că acestea pot fi înghițite, inhalate (prizate), injectate sau fumate.

Amfetamina a fost produsă pentru prima dată în Germania în jurul anilor 1880. În anii 1930, când s-au descoperit efectele stimulente ale amfetaminei, medicii au folosit-o pentru a trata afecțiunile respiratorii, depresia, vărsăturile, obezitatea, narcolepsia și hiperactivitatea. În cel de-al doilea război mondial, amfetamina era prescrisă soldaților pentru a le îmbunătăți starea de spirit și pentru a le spori vigilența și concentrarea în luptă. Mai târziu, în 1971, amfetamina a fost clasificată ca făcând parte din clasa narcoticelor, prezentând un risc ridicat de abuz și dependență.

Câteva date statistice

Datele statistice conform Raportului Observatorului European pentru Droguri și Toxicomanie din anul 2019, cu date din anul 2018, ne arată că există o creștere a consumului de amfetamine în Europa.

Se estimează că 12,3 milioane de adulți din Uniunea Europeană (cu vârste cuprinse între 15 și 64 de ani), sau 3,7% din această grupă de vârstă, au folosit amfetamine cel puțin o dată în viață. Peste 20.000 de pacienți care au solicitat tratament specializat în 2018 au raportat amfetamina ca principalul lor drog de consum. În anul 2018, în Uniunea Europeană s-a atins un record de 73 de tone de capturi acestea reprezentând substanțe chimice și precursori utilizați în producerea amfetaminei.

La nivel național, conform datelor din Raportul Național privind situația drogurilor (2020), debutul în consumul de amfetamine are loc în medie între 25-29 de ani iar tendințele de creștere din ultima perioadă sunt îngrijorătoare.

Amfetamina ca medicament

Anumite tipuri de amfetamine sunt prescrise în mod legal de către doctori pentru tratarea Tulburării Hiperchinetice cu Deficit de Atenție (ADHD), Tulburării de Deficit de Atenție (ADD), cazurilor extreme de obezitate, a narcolepsiei și a bolii Parkinson. Scopul

administrării este unul medical, de a-i ajuta pe cei care suferă de aceste tulburări să își îmbunătățească concentrarea și să le reducă oboseala.

Mecanismul de acțiune al amfetaminei începe în creier și se deplasează prin sistemul nervos al corpului. Amfetaminele forțează eliberarea norepinefrinei și dopaminei din anumite zone cheie ale celulelor creierului. Acești neurotransmițători sunt substanțe chimice care joacă roluri esențiale în reglarea sistemelor majore ale corpului și a funcțiilor acestora: funcțiile respiratorii, funcțiile inimii, tensiunea arterială, temperatura corpului, memoria și emoțiile.

În general, medicamentele pe bază de amfetamină au în compoziția lor două substanțe principale: dexamfetamină și levoamfetamină. Cantitatea acestor două substanțe poate varia de la un medicament la altul, astfel că producătorii au dezvoltat mai multe tipuri de medicamente care produc efecte diferite. Unele dintre cele mai cunoscute sunt: Adderall, Ritalin, Dexedrine, Vyvanse și metamfetamina.

Riscul abuzului de amfetamine. Atunci când acestea sunt luate conform recomandărilor medicale, există riscuri mai scăzute spre dependență. În momentul în care se face abuz de consum, aceste medicamente au efecte complet diferite. Ele pot provoca dependență, reacții adverse grave, supradozaj, comportament violent și multe altele. Cu atât mai mult este important să reținem ideea că atunci când amfetaminele sunt folosite ca medicament conform unui diagnostic corect, ele ajută pacientul, însă atunci când vorbim despre o persoană cu un creier sănătos, aceste substanțe pot produce dezechilibre chimice periculoase.

Stimulente ilegale

Pe lângă amfetaminele folosite în scop medical, unele tipuri de amfetamine (ex. speed) sunt produse în laboratoare clandestine din Europa și vândute ilegal. Amfetaminele produse ilegal pot conține un mix de droguri, agenți de legătură, cafeină și zahăr. De asemenea, în compoziția acestora pot fi adăugate noi substanțe psihoactive (cunoscute ca și etnobotanice). Cele mai frecvente tipuri de stimulente ilegale folosite din clasa amfetaminelor sunt metamfetaminele.

Aceste droguri se găsesc sub formă de pudră, pastile, cristale și capsule.

Metamfetamina

Metamfetamina este un stimulent cu putere adictivă foarte mare care afectează sistemul nervos central. Este similară din punct de vedere chimic cu amfetamina și prescrisă, în unele cazuri, de către medici pentru tratarea ADHD, narcolepsiei și obezității (ca și în cazul amfetaminelor). Metamfetamina se găsește sub formă de tablete, pudră, cristale (crystal meth) și poate fi administrată prin înghițire, injectare (pulberea este dizolvată în

apă/alcool), inhalare și trasă pe nas (prizată). Metamfetaminei i se mai spune albastru, cristal (crystal), gheață (ice) sau speed.

Metamfetamina este un drog ilicit. Datorită faptului că are potență mai mare ca și amfetaminele (se absoarbe mai repede în organism, are efecte stimulante mai puternice și pe perioade mai lungi de timp), consumul de metamfetamine este crescut.

Deoarece efectul metamfetaminei apare și se estompează rapid, oamenii iau deseori doze repetate, modalitate numită „binge and crash”. Aceasta înseamnă că metamfetamina este administrată continuu la fiecare câteva ore, chiar timp de mai multe zile consecutive, renunțându-se la alimentație și somn.

Efectele amfetaminei și metamfetaminei

Metamfetamina și amfetamina duc la creșterea cantității de dopamină din creier. Capacitatea acestor droguri de a elibera rapid niveluri ridicate de dopamină în zonele de recompensă ale creierului întărește puternic comportamentul de consum de droguri, făcând utilizatorul să dorească să repete experiența.

Efecte pe termen scurt

Administrarea, chiar și a unor cantități mici de amfetamină și metamfetamină, poate avea următoarele efecte:

- Veghe crescută
- Energie crescută
- Iritabilitate, schimbări ale dispoziției
- Scăderea poftei de mâncare
- Respirație mai rapidă
- Bătăi rapide și / sau neregulate ale inimii
- Creșterea tensiunii arteriale și a temperaturii corpului
- Pupile mărite și gură uscată
- Zvâcniri și dureri musculare

Efecte pe termen lung

Consumul de amfetamină și metamfetamină are și multe consecințe negative pe termen lung:

- Dependență

- Anxietate
- Depresie
- Psihoză
- Scădere drastică în greutate
- Probleme dentare severe
- Mâncărime intensă la nivelul pielii
- Probleme financiare, la muncă și sociale
- Modificări ale structurii și funcției creierului
- Confuzie și pierderi de memorie
- Tulburări de somn
- Comportament agresiv
- Paranoia (neîncredere dusă la extrem față de ceilalți)
- Halucinații (senzații și imagini/sunete care par reale, deși nu sunt)
- Discernământul și capacitatea de a lua decizii sunt afectate
- Persoanele care își administrează metamfetamina prin injectare se expun unui risc crescut de a contracta boli infecțioase precum HIV și hepatită.

Amfetaminele și sănătatea mintală

Cercetările arată că există o relație între consumul de amfetamine și problemele de sănătate mintală. Drogurile stimulente dăunează creierului, afectând memoria, discernământul, gândirea și dispoziția afectivă. Consumul de amfetamine crește riscul unui declin cognitiv, provocând chiar și leziuni cerebrale. În urma unui studiu pilot realizat în Australia la Spitalul Royal Perth (RPH), s-a constatat că 1 din 5 persoane care a fost de acord să facă un RMN, după ce s-au prezentat la serviciul de urgență din cauza consumului de amfetamină, prezenta leziuni la nivel cerebral. Aceste leziuni, care sunt ca o „cicatrice” pe creier, se regăsesc de obicei doar la persoanele în vârstă.

Utilizarea amfetaminelor, atât în scop medical cât și recreativ, pe termen scurt sau lung, produce un efect semnificativ asupra funcțiilor creierului. Printre riscurile asociate consumului de amfetamine, amintim dependența, care odată instalată necesită mult timp și resurse pentru a fi tratată. De aceea este important să fie căutat și oferit ajutor pentru tratament încă de la primele semne ale abuzului de amfetamină.